

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 3 oktober 2007

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om de olympiska spelen på idrottsforum.org](http://idrottsforum.org)

Om i skrivande stund 317 dagar inleds de tjugonionde olympiska sommarspelen i Beijing, Kina. Möjligen kommer Beijing-OS att i framtida olympisk forskning betraktas som en oväntad placering – att de hamnade i huvudstaden i ett land som inte ens i de vildaste intellektuella utsvävningar kunde definieras som kongenialt med grundläggande olympiska värden, till exempel uttryckt som "mutual understanding with a spirit of friendship, solidarity and fair play" (Pierre de Coubertin), eller "life based on the joy found in effort, the educational value of good example and respect for universal fundamental ethical principles" (Olympic Charter). Samtidens olympiska forskning, däremot, inväntar historiens gång och koncentrerar tills vidare sina forskningsinsatser på det som i dag är gången tid, och då inte minst de antika olympiska spelen, men också den moderna varianten. 2003 genomfördes en konferens i Kanada på temat "Onwards to the Olympics", och 22 bidrag därifrån har samlats, bearbetats, och sent omsider publicerats i bokform. *Onwards to the Olympics: Historical Perspectives on the Olympic Games* (Wilfrid Laurier University Press) har sammanställts av Gerald P. Schaus och Stephen R. Wenn, och boken recenseras här av Leif Yttergren på sedvanligt kunnigt och kritiskt sätt.

Historiska aspekter av de olympiska spelen

Leif Yttergren

Gymnastik- och idrottshögskolan, Stockholm

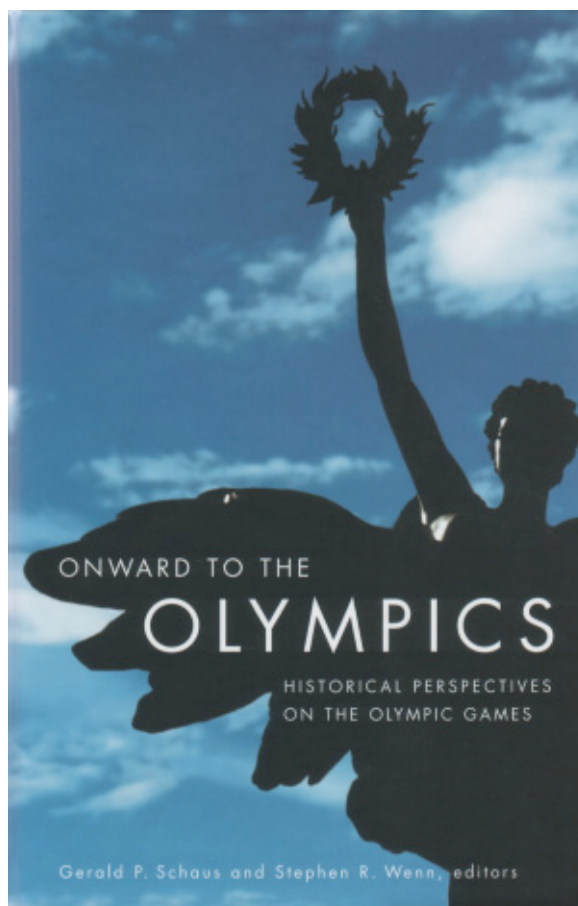
Gerald P. Schaus & Stephen R. Wenn
(red)

Onward to the Olympics: Historical Perspectives on the Olympic Games

376 sidor, inb.

Waterloo, ON: Wilfrid Laurier University Press 2007 (Publications of the Canadian Institute in Greece)
ISBN 978-0-88920-505-5

Knappt ett år före de stundande olympiska spelen i Peking utkom antologin "Onwards to the Olympics". Lägligt kan tyckas, och detta är sannolikt bara början på en flod av böcker som kommer att ges ut på OS-temat under det kommande året. Och det är välbehövligt! OS-historien, inte minst den svenska, är full av vita fläckar som behöver utforskas. Det är besynnerligt att OS i vid bemärkelse inte lockar fler svenska forskare. De yttre förutsättningarna är synnerligen goda med tanke på det välbevarade källmaterialet, både det svenska (Riksarkivet) och det internationella (IOK-arkivet i Lausanne), och de relativt goda möjligheterna att erhålla finansiell uppbackning från skilda fonder. Till detta skall läggas att möjligheten till internationell publicering

är goda tack vare de två utmärkta tidskrifterna:

Journal of Olympic History (Köln) och *Olympika* (London, Ontario, Canada).

Onwards to the Olympics är den skriftliga slutprodukten från en konferens med samma namn som anordnades i Kanada 2003. Den består av 22 artiklar som bygger på föredragen som hölls i samband med konferensen. Att boken utkom i Kanada är ingen tillfällighet. Landet är synnerligen aktivt när det gäller OS-forskning, inte minst den historiska.

Boken består av två huvudavdelningar: "The Olympics in Antiquity" och "The Modern Olympics". Den första avdelningen, antikens OS, är den största med 13 artiklar, vilket kanske förvånar en svensk läsare. Man skall då komma ihåg att antikens idrott är stort och etablerat forskningsområde utanför Sverige. I vårt land finns det knappast någon forskare, förutom den nu pensionerade Paavo Roos, som intresserar sig för antikens idrott.

Denna avdelning inleds med en längre översikt över antikens idrott av engelsmannen, men numera kanadabaserade, Nigel B. Crowther, en intellektuell gigant på området. Han är även den högsta ansvarige sedan något år för det välrenommerade "International Center for Olympic Studies" vid Western University i Kanada.

De tretton artiklarna behandlar de mest skilda teman: antikens olympiska ideal, varför förlorarna i antikens spel är ihågkomna, de första spelen, domarna och bedömningen i antikens olympiska spel för att nämna några. Ett genomgående drag i flera artiklar är den långt drivna källdiskussionen. Den "glöms" tyvärr ofta bort i den modernt inriktade historieforskningen. Källorna diskuteras intensivt och kritik mot andras källtolkningar är ofta förekommande. Detta leder till att forskning om antikens idrott lockar till debatt mellan skilda forskare på ett uppfriskande sätt. Artikeln "Fabulous Females and Ancient Olympia" av Donald G. Kyle, en välkänd forskare på området, är ett exempel på detta och den förtjänar särskild uppmärksamhet. Kyle tar upp och problematiserar den existerande forskningen på kvinnlig idrott under antiken. Det finns flera åsikter om den kvinnliga antika idrottens omfattning och vitalitet som skiljer sig radikalt åt. Han slår fast: "It is anachronistic to denounce or obscure the sexism of ancient Games, but we can applaud the modern Games for accepting female sport?" Replik är att vänta.

Den andra avdelningen består av nio artiklar och inleds med en översikt av den moderna OS-historien. Den är skriven av Robert K. Barney, en riktig eldsjäl på området och som relativt nyligen pensionerades från Western University i Kanada. Majoriteten av artiklarna har karaktär av "händelsehistoria", där en enskild händelse i OS-historien beskrivs och analyseras utifrån skilda aspekter, till exempel den relativt okända bojkotten av OS i Montreal 1976. Artikeln "Womanizing Olympic Athletes: Policy and Practise under the Avery Brundage Era" av Kevin B. Wamsley har däremot en annan karaktär. Den diskuterar översiktligt det kvinnliga idrottandet i OS under Avery Brundage tid som IOK-president. Han menar bland annat (om jag tolkat författaren rätt) att "no other social institution in modern history that has provided more opportunities for female athletes to participate in elite sport, and promoted women's sport to audience around the world than the Olympic Games". Enligt Wamsley var det kalla kriget som låg bakom den positiva utvecklingen av det kvinnliga idrottandet under Brundage. Öststaternas, främst Sovjets, stora satsning på kvinnligt deltagande i OS gjorde att USA och väst tvingades att följa efter.

I skilda filmer från simtävlingarna under Stockholm-OS 1912 så dyker ofta en kameraovan, blyg, mörkhyad simmare från USA upp. Han har alltid väckt mitt intresse och i artikeln "Duke Kahanamoku – Olympic Champion and Uncle Sam's Adopted Son: The Cultural Text of a Hawaiian Conqueror" får jag äntligen min nyfikenhet stillad. Den blyge simmaren var alltså ingen mindre än Duke Kahanamoku, olympisk mästare 1912, från Hawaii. Jim Nendel belyser hur Duke blev en nationalhjälte på Hawaii. Pressen, publiken, lagkamraterna och inte minst hawaiiianerna själva älskade Duke. Han bidrog till att stärka den hawaiiska självkänslan och identiteten tack vare att mediabilden av honom bröt den gängse negativa bilden av hawaiiier.

Boken avslutas med ett par artiklar om OS framtid. Mark Dyreson menar, i en något spretig och föga visionär artikel, att alla skandaler (dopning, mutor, fusk med mera) kring OS bidrar till deras överlevnad; att "dramat" OS blir ännu mer intressant att följa för en allt mer sensationslysten journalistkår och allmänhet. Enligt Dyreson kommer den främsta hotbilden mot OS från de nya äventyrssporterna, vilka tenderar att dra till sig allt fler sponsorer och mer TV-tid. IOK måste vinna kampen mot dessa för att fortsätta dominera den internationella TV-marknaden.

Vem har då glädje av "Onwards to the Olympics"? Vilken är målgruppen? Utan tvivel är det forskarsamhället och närmare bestämt den allt större (?) kretsen OS-forskare som med fördel kan utnyttja boken. Möjligen kan också en specialintresserad allmänhet ha glädje av boken, men man skall vara medveten om att många artiklar kräver goda förkunskaper för att man kunna tillgodogöra sig dem fullt ut. Det gäller särskilt artiklarna om antikens idrott. Enstaka artiklar skulle också kunna användas i undervisningen på avancerad nivå om OS och dess historia.

© **Leif Yttergren 2007**

Köp boken från Adlibris.se

Kjøp boken fra Akademika.no

Køb bogen fra Saxo.dk

www.idrottsforum.org | Redaktör [Kjell E. Eriksson](#) | Ansvarig utgivare [Aage Radmann](#)